

Svaret skrives på 8:o-blad (format 14 x 20½ cm.)

Landsmålsarkivets kartfrågelista 9.

Piskning med ris.

Följande frågor avse seden att vid vissa årets högtider (helger) piska varandra med ris. Frågorna gälla, när intet annat angives de äldsta i den muntliga traditionen kända förhållandena i orten.

a) På vilken dag (eller natt till viss dag) skulle risningen utföras? Vid vilken tid på dygnet? Exempel: påskdagen på morgonen, strax efter midnatt till långfredagen, tidigt på morgonen Luciadagen. Förekom risning på mera än en årshögtid? Förekom det, att pojkar slog flickorna en dag (kväll) och flickorna pojkar en annan?

b) Vad kallade man i orten denna risning? Exempel: julskräcka fettisdagsris, långfredagsris, påskskräcka?

c) Har någon dag eller natt fått namn efter denna sed? Exempel: pisklördagen, pisknatten.

d) Vad kallades själva riset, som man piskade med?

e) Av vad träslag var riset (björk, vide, enbuske etc.) Skulle riset vara nyss utslaget (grönskande)? Förekom det att man slog med ett ris, som tagits in och en tid fått stå i vatten för att spricka ut till en viss högtid? (Jämför Kartfråga 10, fråga d!) Har man ansett, att riset bort tagas på annan mans ägor.

f) Vad gjorde man med riset, sedan man piskat därmed? Brändes det upp? Gavs det åt kreaturen? Kastades det bort?

g) Brukade man med riset piska husets folk, folket i granngårdarna, folk i andra byar? Skulle pojkar slå flickorna och tvärt om? Eller var det bara flickorna, som fingo stryk? Vad ansåg man vara meningen med risandet? Sade man något om risningens uppgift eller nytta? Brukade man vara utklädd i samband med denna risning? Förekom det, att man slog hästarna eller kreaturen med samma ris, varmed människorna blivit slagna?

h) Har en liknande risning av människor förekommit vid andra tillfällen än årshögtiderna? Gav man t.ex. ris åt brudparet, åt dopbarn strax före dopet, åt fäbodflickorna innan de begåvo sig upp till fäbodarna o.s.v.?

i) Har man vid något särskilt tillfälle risat kreaturen eller andra husdjur (t.ex. då korna första gången på året släpptes ut på bete)?

j) Hur är det med risningsseden på Eder ort i våra dagar? Har den gamla seden bortlagts? När skedde detta? Har den gamla seden undergått några förändringar? På vilket sätt och när har den förändrats? Har en helt ny sed med risning blivit införd? Vilken och när? Varifrån kom den nya seden?

k) Finnas några uppgifter om risningssedens äldsta uppträdande på orten?

Uppgiv vilken ort (socken och by) som avsetts vid frågornas besvarande. Uppgiv ålder och födelseort (socken och by) för de personer, som lämnat uppgifterna!